
Clare

1. peatükk

„Kui lubate,“ ütles Võõras, „tahaksin teile ühe loo rääkida. See on ju pikk reis ja kui taevasse vaadata, ei lahku me sellest vagunist tükk aega. Miks siis mitte lugude rääkimisega aega viita? Täiuslik tegevus oktoobrilõpu õhtuks. On teil seal ikka mugav? Ärge Herberti pärast muretsege. Ta ei tee teile haiget. Lihtsalt see ilm muudab ta närviliseks. Kuhu ma jäingi? Kuidas oleks tilga brändiga külmarohuks? Teil pole ju midagi põuepudeli vastu?

Noh, see on tõestisündinud lugu. Need on kõige paremad lood või mis teie arvate? Veel parem, see juhtus minu endaga, kui ma veel noor mees olin. Umbes teievanune.

Olin Cambridge'i üliõpilane. Õppisin loomulikult teoloogiat. Ühtki teist ainet ei saa minu meelest sellega võrrelda, inglise kirjandus ehk välja arvatud. Me tehtud oleme seitsmest aimest, millest unenäod*. Olin seal peaaegu terve semestri õppinud. Olin uje maapoiss ja küllap üksildane. Mina ei olnud üks äravalitu-test, neist valge kikilipsuga noormeestest, kes kõndisid üle õue, nagu oleks neil jumala enda lubakiri. Hoidsin omaette, käisin loengutes, kirjutasin esseid ja sõlmisin sõpruse ühe sama kursuse stipendiaadiga, see oli arglik noormees, kelle nimi, kujutate ette,

---

* William Shakespeare, „Torm“, IV vaatus, 1. stseen, tlk Jaan Kross. Siin ja edaspidi tõlkija märkused.

oli Gudgeon. Kirjutasin iga nädal koju emale. Käisin kirikus. Jah, tol ajal ma uskusin. Olin koguni üsna vaga – „va“, oli meil kombeks öelda. Sellepärast üllatusingi, kui sain kutse liituda Põrguklubiga. Üllatusin ja rõõmustasin. Olin sellest loomulikult kuulnud. Lugusid kesköistest orgiatest, majahoidjatest, kes tulid tube koristama ja minestasid seal nähtu peale, „Surnute raamatu“ salapära-
pärastest loitsudest, maetud luudest ning haigutavatest haudadest. Aga oli ka teisi lugusid. Põrguklubis olid alustanud paljud edukad mehed: poliitikud – koguni üks-kaks valitsuse liiget –, kirjanikud, advokaadid, teadlased, ärihaid. Neid võis alati ära tunda tänu väikesele tagasihoidlikule surnupealuukujulisele märgile revääril. Jah, nagu see siin.

Nii et rõõmustasin, kui mind initsiatsiooniriitusele kutsuti. See toimus 31. oktoobril. Loomulikult halloween'i ajal. Kõigi pühakute päeval. Jah, muidugi. Täna on halloween. Kui kokkusa-
tatumustesse uskuda, võiks seda veidi halvaendeliseks pidada.

Tagasi loo juurde. Tseremoonia oli lihtne ja toimus keskööl. Loomulikult. Kolm pühendatut pidid minema ühte varemetes majja kolledži lähedal. Meil seoti ükshaaval silmad kinni ja anti küünal kätte. Pidime maja juurde minema, trepist üles ronima ja teise korruse mademel oleva akna all küünla süütama. Siis pidime võimalikult valjusti hüüdma: „Põrguhaud on tühi!“ Kui kõik kolm olid ülesande täitnud, pidime sideme silmade eest võtma ja tagasi kaaslaste juurde minema. Sellele pidi järgnema pidusöök ja möll. Gudgeon... kas ma rääkisin teile, et vaene Gudgeon oli üks kolmest? Gudgeon oli mures, sest ilma prillideta oli ta samahästi kui pime. Aga nagu ma talle ütlesin, on meil kõigil ju nagunii silmad kinni seotud. Inimene võib maailma liikumist tajuda silmadetagi.“

„Niisiis,“ küsin, „mis siin toimub?“

„Midagi halba,“ vastab Peter.

„Sul on täiesti õigus,“ ütlen vaikselt kümneni lugedes. „Miks sa nii arvad?“

„Noh,“ ütleb Una, „esiteks tegevusaeg. Halloween'i ajal keskööl.“

„See on natuke klišeelik,“ ütleb Ted.

„See on klišeelik, sest see töötab,“ ütleb Una. „See on väga kõhe, ilm ja kõik. Tahate kihla vedada, et nad jäävad rongis lumevangi?“

„See on ju „Mõrv Idaekspressis“ plagiaat,“ ütleb Peter.

„Võõras“ on vanem kui Agatha Christie,“ ütlen mina. „Mis teile veel reedab, millise looga tegu?“

„Jutustaja on nii õudne,“ ütleb Sharon, „kõik see „võtke lonksuke mu põuepudelist ja ärge tehke Herbertist välja“. Kes see Herbert üldse on?“

„Hea küsimus,“ ütlen mina. „Mis te arvate?“

„Kurttumm.“

„Tema teener.“

„Tema poeg. Ta on kinni seotud, sest ta on ohtlik hull.“

„Tema koer.“

Naer.

„Tegelikult,“ ütlen, „on Tedil õigus, Herbert ongi koer. Loomast kaaslane on kummituslugude žanris oluline kujund, sest loomad suudavad tajuda asju, mis jäävad inimese tajust väljapoole. Mis oleks hirmutavam kui koer, kes jõllitab midagi, mida pole olemas? Kassid on muidugi tuntult kõhedad. Mõelge Edgar Allan Poe’le. Ja loomi peeti sageli nõidade kaaslasteks, kes aitasid neid musta maagiaga. Aga loomadest tegelased võivad veel teiselgi põhjusel kasulikud olla. Kas keegi oskab arvata, miks?“

Keegi ei oska. On hiline pärastlõuna, vahetund läheneb, nad mõtlevad pigem kohvile ja küpsistele kui kirjanduslikele arhetüüpidele. Vaatan aknast välja. Puud surnuaia servas on mustad, ehkki kell on alles neli. Oleksin pidanud selle novelli tegelikult hämaramaks ajaks hoidma, aga lühikese kursusega on nii raske kõike katta. Aeg on otsad kokku võtta.

„Loomad on asendatavad,“ ütlen. „Kirjanikud tapavad neid tihti, et pinget tekitada. See pole nii oluline kui inimese tapmine, aga võib üllatavalt masendavalt mõjuda.“

Loovkirjutamise grupi liikmed lähevad kofeiini otsides kolinal trepist alla, aga mina jään natukeseks klassiruumi. Selles kooli osas on väga kummaline olla. Siin õpetatakse ainult täiskasvanuid;

klassid on liiga väikesed ja tundide andmiseks sobimatud. Selles klassis on kamin ja üsna häiriv õlimaal poisist, kes hoiab käes midagi, mis näeb välja nagu surnud tuhkur. Kujutan ette, kuidas seitsmenda klassi õpilased kaminasse kaovad nagu kahekümne esimese sajandi korstnapühkijad. Suurem osa Talgarthi keskkooli õppetööst toimub uues majas, 1970ndatel ehitatud klaasplaatidest ja värvilistest tellistest jõletises. See ehitis, vana maja, mida kunagi Holland House'iks nimetati, on tegelikult lisahoone. Siin on söögisaal, köök, kabel ja direktori kabinet. Teisel korrusel on ruumid, mida mõnikord pilli harjutamiseks või draamatundideks kasutatakse. Siin on ka vana raamatukogu, mida nüüd kasutavad ainult õpetajad, sest õpilastele on uues majas tänapäevane raamatukogu arvutite, tugitoolide ja karussellriiulitel pehmes köites raamatutega. Ülemisel korrusel, kuhu õpilastel juurdepääsu pole, on R. M. Hollandi kabinet, mida on hoitud täpselt sellisena, nagu see temast jäi. Loovkirjutamise õpilased lähevad alati elevile, kui saavad teada, et „Võõra“ autor elas tegelikult selles majas. Tegelikult ta peaaegu ei lahkunudki siit. Ta oli vanamoodne erak, kellel olid majapidajanna ja teenijad. Ma ei ole kindel, kas ma isegi kodust välja läheksin, kui mul oleks keegi, kes süüa teeks ja koristaks, Timesi triigiks ning selle mu hommikuse tee kõrvale kandikule paneks. Aga mul on tütar, nii et pean end viimaks siiski liigutama. Georgie ei saaks ilma minuta ilmselt üldse voodist välja, kui ma talle ülemisele korrusele kellaaega ei hõikaks, seda probleemi polnud R. M. Hollandil küll kunagi, ehkki tegelikult võis tal tütar olla. Selles küsimuses lähevad arvamused lahku.

On oktoobrivaheaeg, õpilasi pole, ja kuna ma veedan kogu oma aja vanas majas, on lihtne kujutleda, et õpetan ülikoolis, mõnes iidses pühas asutuses. Holland House'is on osi, mis näevad välja nagu mõni Oxfordi kolledž, kui mitte arvestada uut maja ja võimlõhna. Mulle meeldib siin omaette olla. Georgie on Simoniga ja Herbert koerte päevahoius. Ma ei pea millegi pärast muretsema ja kui koju jõuan, ei takista miski mind kogu öö kirjutamast. Töötan R. M. Hollandi biograafia kallal. Ta on mind alati huvitanud, sellest ajast, kui ma teismelisena kummituslugude antoloogiast

„Võõrast“ lugesin. Kui ma siia tööle kandideerisin, ei teadnud ma tema sidemetest kooliga. Töökuulutuses seda ei mainitud ja töövestlus toimus uues majas. Asjast teada saades tundus see märgina. Päeviti õpetan inglise keelt ja õhtuti, ümbritsevast innustatuna, kirjutatan Hollandist; tema kummalisest, eraklikust elust, tema naise salapärasest surmast, tema kadunud tütrest. Algas oli hea; kohalik telejaam koguni intervjueris mind uudistesaate jaoks, kui ma kohmetult läbi vana maja kõndisin ja selle kunagisest asukast rääkisin. Aga viimasel ajal – ma ei tea, miks – on sõnad kokku kuivanud. Kirjutage iga päev, seda räägin oma õpilastele. Ärge oodake inspiratsiooni, mida ei pruugigi tulla. Muusa leiab teid alati töötamas. Vaadake oma südamesse ja kirjutage. Aga nagu suuremal osal õpetajatel, ei lähe ka mul oma sõnade järgi elamine kuigi edukalt. Enamikul päevadel kirjutatan päevikut, aga see ei loe, sest keegi teine ei loe seda kunagi.

Ilmselt peaksin alla minema ja kohvi võtma, kuni veel saan. Püsti tõustes vaatan aknast välja. Hakkab pimedaks minema ja puud kõiguvad ootamatus tuulepuhangus. Lehed lendavad üle parkimisplatsi ja nende lendu jälgides märkan midagi, mida oleksin pidanud varem tähele panema: võõras auto, milles istuvad kaks inimest. Selles pole midagi eriti kummalist. Vaheajast hoolimata on see siiski kool. Külalised ei ole siin päris ootamatud. Nad võivad olla isegi õpetajad, kes tulid klassiruumi ette valmistama ja järgmise nädala plaane tegema. Aga auto ja selles istujate juures on midagi, mis tekitab minus ebamugava tunde. See on silmatorkamatu hall masin – ma ei tea autodest midagi, aga Simon oskaks mudeli öelda –, midagi tugevat ja tõhusat, sellist autot kasutaks väiketakso juht. Aga miks need inimesed seal lihtsalt istuvad? Ma ei näe nende nägusid, aga mõlemad kannavad tumedaid riideid ning näevad sarnaselt autoga välja korraga proosalised ja ähvardavad.

Nad nagu ootaksid mingit kutset, nii et mind ei üllatagi, kui telefon helisema hakkab. See on meie osakonna juhataja Rick Lewis.

„Clare,“ ütleb ta, „mul on kohutavaid uudiseid.“

Clare'i päevik

Esmaspäev, 23. oktoober 2017

Ella on surnud. Ma ei uskunud seda, kui Rick mulle rääkis. Ja kui need sõnad mulle kohale jõudma hakkasid, mõtlesin: autoavarii, õnnetus, isegi mingi üledoos. Aga kui Rick ütles „tapetud“, oleks ta nagu mingis võõrkeeles rääkinud.

„Tapetud?“ kordan totakalt.

„Politsei ütles, et keegi murdis eile õhtul tema majja sisse,“ ütles Rick. „Nad tulid hommikul minu juurde. Daisy arvas, et mind arreteeritakse.“

Ma ei suutnud ikka veel tükke kokku panna. Ella. Mu sõbranna. Kolleeg. Mu liitlane inglise keele osakonnas. Mõrvatud. Rick ütles, et Tony teab juba. Ta pidi õhtul kõikidele vanematele kirjutama.

„See pannakse lehtedesse,“ ütles Rick. „Jumal tänatud, et on vaheaeg.“

Mõtlesin sama. Jumal tänatud, et on vaheaeg, jumal tänatud, et Georgie on Simoniga. Aga siis tundsin end süüdi. Rick ilmselt taipas, et valis vale tooni, sest ta ütles: „Mul on kahju, Clare,“ nagu mõtleks ta seda tõsiselt.

Temal on kahju. Jeesus.

Ja siis pidin tagasi klassi minema ja kursuslastele tondilugudest rääkima. See ei kuulunud mu parimate tundide hulka. Aga „Võõras“ toimib alati, eriti kuna väljas oli pimedaks läinud, kui me lõpetasime. Una lausa karjatas lõpuks. Andsin neile viimaseks tunniks ajaks ülesande: kirjutage halbade uudiste saamisest. Vaatasin nende langetatud päid, kui nad oma meistriteoseid kirjutasid („Telegramm saabus pool kolm...“), ja mõtlesin: kui nad ainult teaksid.

Koju jõudes helistasin kohe Debrale. Ta oli perega väljas käinud ja ei olnud sellest kuulnud. Ta hakkas nutma, ütles, et ta ei usu seda jne, jne. Mõelda, et olime alles reede õhtul kolmekesi koos olnud. Rick rääkis, et Ella tapeti mingil ajal pühapäeval. Mäletan, et saatsin talle „Tantsud tähtedega“ kohta sõnumi ega saanud vastust. Kas ta oli siis juba surnud?

Kui ma tunde andsin või Debraga rääkisin, ei olnud asi nii hull, aga nüüd olen üksinda, tunnen sellist... noh, *õudust...*, et olen hirmust peaaegu kange. Istun oma päevikuga voodis ega taha tuld kustutada. Kus Ella on? Kas nad viisid surnukeha minema? Kas vanemad pidid ta tuvastama? Rick ei rääkinud üksikasjadest ja praegu tunduvad need kohutavalt olulised.

Ma lihtsalt ei suuda uskuda, et ei näe teda enam kunagi.

2. peatükk

Olen varakult koolis. Ma ei maganud tegelikult. Kohutavad unenäod, mitte Ellast, aga sellest, kuidas ma sõjast laastatud linnades Georgiet otsin, kuidas Herbert ära kaob, mu surnud vana-isa hüüab mind mingist toast, mida ma ei näe. Herbert jäi ööseks koortehoidu – mis oli ilmselt ärevate unenägude üks põhjus –, aga ma ei tahtnud, et ta mind süüa, jalutuskäiku ja tantsivaid tüdrukuid nõudes ärataks. Olin kell kuus üleval ja kell kaheksa Talgarthis. Mõned inimesed olid juba seal, jõid söögisaalis kohvi ja üritasid vestlust alustada. Vaheajal on siin ikka mõned kursused ning mulle meeldib osalejaid ära arvata: kummaliste ehetega naised lähevad tavaliselt vaibakudumis- või keraamikakursusele, sandaalide ja pikkade küüntega mehed valmistavad reeglina keelpille. Minu õpilasi on alati kõige raskem määrata. See on üks häid asju loovkirjutamise õpetamise juures – siia tulevad pensionil õpetajad ja advokaadid, naised, kes on lapsed suureks kasvatanud ning tahavad nüüd midagi enda jaoks teha, kahekümnendates eluaastates inimesed, kes on veendunud, et nad on järgmine J. K. Rowling. Minu lemmikud on tihti inimesed, kes on kõikidel teistel kursustel käinud ja tulevad minu omale lihtsalt sellepärast, et see on nimekirjas järgmine pärast küünalde tegemist. Nemad üllatavad sind alati – ja ennast samuti.

Võtan automaadist musta kohvi ja lähen sellega ühe laua tagumisse otsa. Kummaline on süüa ja juua, tavalisi toimetusi teha, päevategemistele mõelda. Ma ei suuda ikka veel harjuda mõttega, et elan maailmas, kus pole Ellat. Ehkki nimetaksin oma parimateks sõbrannadeks vast Jeni ja Cathyt ülikooliajast, nägin Ellat kahtlemata rohkem kui kumbagi neist – semestri ajal kohtusin temaga iga päev. Jagasime oma ärritust Ricki ja Tony ning õpilaste

suhtes, juhuslikke kordaminekuid, mahlaseid kuulujutte hinge-
hoiu juhi ning ühe laboritehniku kohta. Naeruväärne, aga isegi
praegu tahaksin talle sõnumi saata. „Sa ei usu iial, mis juhtus.“

„Kas ma võin siia istuda?“

See on Ted mu loovkirjutamise kursuselt.

„Muidugi.“ Manan näole sõbraliku ilme.

Ted on hea näide loovkirjutamise kursuslasest, keda on raske
lahterdada. Ta pea on paljaks aetud, tal on tätoveeringud ja pigem
näib ta sobivat kursusele „Sissejuhatus puutöösse“ või koguni
„Tutvus Jaapani keraamikaga“. Aga tal oli eile paar head mõtet
ja jumal tänatud, ta ei paista tahtvat oma pooleliolevast kirja-
tööst rääkida.

„Mul oli eile tore,“ ütleb ta, avades küpsisepakki, mida võib
leida hotellitubadest.

„Tore,“ vastan.

„See tondilugu. Mõtlesin sellele terve õhtu.“

„See on üsna tõhus, eks ole? R. M. Holland ei olnud suurim
kirjanik, aga inimesi hirmutada ta oskas.“

„Ja on see tõsi, et ta elas siin? Selles majas?“

„Jah. Ta elas siin kuni 1902. aastani. Magamistoad olid sellel
korrusel, kus me eile olime. Tema kabinet on põõningul.“

„Nüüd on siin kool, eks ole?“

„Jah, keskkool, Talgarthi keskkool. Kui Holland suri, muu-
deti hoone internaatkooliks, seejärel algkooliks. 1970ndatel sai
sellest põhikool.“

„Ja te õpetate siin?“

„Jah.“

„Kas te räägite oma õpilastele seda lugu? „Võõrast“?“

„Ei. Holland ei kuulu õppekavasse. See koosneb ikka „Hiirtest
ja inimestest“ ja „Päeva riismetest“. Mul oli keskkooliõpilaste
loovkirjutamise grupp ja teinekord lugesin neile „Võõrast“.“

„Küllap põhjustas see neil õudusunenägusid.“

„Ei, see meeldis neile. Teismelistele meeldivad tondijutud.“

„Mulle samuti.“ Ta naeratab ja paljastab kaks kuldhammast.
„Siin on mingi kummaline tunne. Vean kihla, et siin kummitab.“

„Mõned jutud liiguvad. Üks naine olla ülemiselt korruselt surnuks kukkunud. Mõned räägivad, et see oli Hollandi abikaasa. Või tütar. Mõned õpilased on rääkinud, et nad on näinud valges öösärgis naist trepist alla hõljumas. Või et teinekord võib silmanurgast kukkuvat kogu näha. Vereplekk olla ikka veel näha; see on direktori kabineti ukse juures.“

„Väga kohane.“

„Oh, ta on noor ja kaasaagne tüüp. Ei midagi dickenslikku.“

„Sellest on kahju.“

Ted kastab küpsise teesse, aga see on valet sorti küpsis ja pool sellest kukub tassi. „Mis tänahommikune teema on?“ küsib ta. „Jätsin oma ajakava eile klassi.“

„Meeldejäävate karakterite loomine,“ ütlen. „Pärastlõunal räägime ajast ja kohast. Siis koju. Vabandage, pean end valmis seadma.“

Lähen üles klassiruumi vaatama, et kõik oleks päevaks omal kohal, aga sinna jõudes lihtsalt istun, pea käte vahel. Kuidas kuradi päralt ma selle päeva õhtusse saan?

Esimest korda kohtusin Ellaga, kui me viis aastat tagasi Talgarthi keskkoolis töövestlusel käisime. Meid tervitas Rick, kes üritas varjata, et kolmandik inglise keele osakonnast oli lihavõttesemistri lõpus töölt lahkunud ja jätnud talle kaks nappi kuud, et leida kaks kogenud inglise keele õpetajat. Mõni aeg tagasi otsisin oma päevikust esimesi muljeid Ricki kohta, aga need olid pettumust tekitavalt banaalsed. *Pikk, kõhn, kortsus välimusega*. Rick on seda sorti inimene, kelle sarm – nii palju, kui seda on – ilmutab end ajapikku.

„See on tõeliselt elujõuline osakond,“ rääkis ta meile ringkäiku tehes. „Ja kool on suurepärane, väga mitmekesine, tohutult energiline.“

Selleks ajaks olime juba aru saanud, et kohti oli kaks ja me ei võistelnud omavahel. Vahetasime pilke. Me mõlemad teadsime, mida elujõuline tähendab. See kool oli anarhia äärel. Viimasel ülevaatusel oli see saanud hinnangu „vajab parandamist“. Endine

direktor Megan Williams hoidis veel oma kohast kinni, aga kaks aastat hiljem tõrjus ta kõrvale Tony Sweetman, kellel oli ainult kümme aastat õpetajakogemust ja kes toodi teisest koolist üle. Nüüd on kooli hinnang „hea“.

Pärast võrdlesime Ellaga muljeid õpetajate toas, mis on lohutu ruum uues majas, kus seadmetel on passiiv-agressiivsete sõnumitega märkmepaberid. „Palun tühjenda nõudepesumasin. Alati ei saa minu kord olla!!“ Meid jäeti kohvi ja taldrikutäie küpsistega omapead, kui komisjon otsust tegi. Teadsime mõlemad, et meile pakutakse tööd. Minu vastas istuv naine muutis selle väljavaate palju vähem süngeks: pikad heledad juuksed, kitsas nina, mitte ilus, aga äärmiselt külgetõmbav. Sain teada, et Jane Austeni fänn Ella samastus Elizabeth Bennetiga. Aga minu jaoks jäi ta alati Emmaks.

„Miks sa tahad siia tulla?“ küsis Ella pastakaga teed segades.

„Lahutasin just,“ ütlesin. „Ma tahan Londonist ära kolida. Mul on kümneaastane tütar. Mõtlesin, et tal oleks tore maal elada. Ja mere lähedal.“

Kool oli Lääne-Sussexis. Shoreham-by-Sea jäi ainult viieteistkümne minuti kaugusele, Chichesteri jõudis ilusa ilmaga poole tunniga. Nii Rick kui ka Tony olid seda rõhutanud. Mina püüdsin keskenduda sõidule läbi lopsaka maapiirkonna, mitte katkiste akendega kunstiklassidele ja rõõmutule sisehoovile, kus soolane tuul oli taimed peaaegu tapnud.

„Minagi põgenen,“ oli Ella öelnud. „Õpetasin Walesis, aga mul oli armulugu osakonnajuhatajaga. See ei olnud hea mõte.“

Mäletan, et olin liigutatud ja kergelt šokeeritud, et ta nii meie tutvuse alguses mind usaldas.

„Ma ei kujuta ette, et mul oleks armulugu selle Rickiga,“ ütlesin. „Ta näeb välja nagu hernehirmutis.“

„Oleks mul ainult aju,“ laulis Ella, imiteerides üllatavalt hästi Hernehirmutist „Võlur Oz’ist“.

Aga Ellal oli aju ja hea aju, sellepärast ta olekski pidanud Ricki läbi nägema. Ta oleks pidanud mind kuulama.

Nüüd on selleks liiga hilja.

*

Hommikul räägin õpilastele „Võõrast“.

„Tondijuttudes on tihti arhetüüpsed tegelased,“ ütlen. „Süütu noormees, abiline, takistaja, vastik naine.“

„Ma tean isegi mõnda,“ ütleb Ted kergelt ebaviisaka turtsatusega.

„Ma ei tea, mida see tähendab,“ ütleb Una. „Kes see vastik naine veel on?“ Tunnen temas ära tüübi, kes asjad keeruliseks ajab.

„Ta on gooti tondilugude tavaline tegelane,“ seletan. „Mõelge „Naisele mustas“ või proua Rochesterile „Jane Eyre’is“. Ta on pärit legendidest, nagu „Bathi loo naine“, kus kaunis naine muutub ilgeks vanamutiks või vastupidi.“

„Ma olen temaga kindlasti kohtunud,“ ütleb Ted.

Ma ei lase end eksitada. Oleme viimasel kahel päeval Tedi armuelust piisavalt kuulnud. „Muidugi,“ ütlen, „on sellised legendid nagu Keatsi „Lamia“, kus madu naiseks muutub.“

„Aga „Võõras“ ei ole madu,“ märgib Una.

„Ei,“ ütlen. „R. M. Holland kipub oma loomingus naisi üldse vältima.“

„Aga te ütlesite, et tema naine kummitab siin majas,“ ütleb Ted ja ma manan end meie lõbusa vestluse pärast küpsiseid süües.

„Rääkige,“ palub mitu inimest. Tundlikumad tüübid väristavad end mõnust, aga kui sügispäike aknast sisse paistab, on raske kummitusi uskuda.

„R. M. Holland abiellus Alice Avery nimelise naise,“ ütlen. „Nad elasid siin, selles majas, ja Alice suri, ilmselt kukkus trepist alla. Tema vaim peaks siin ringi käima. Te näete teda teise koruse koridorides liuglemas või isegi trepist alla hõljumas. Mõned väidavad, et tema nägemine on märk lähenevast surmast.“

„Kas teie olete teda näinud?“ küsib keegi.

„Ei,“ vastan tahvli poole pöördudes. „Teeme nüüd harjutuse karakterite loomise kohta. Kujutage ette, et olete raudteejaamas...“

Vaatan vargsi kella. Ainult kuus tundi veel.

*

Päev näib igavesti venivat, sajandeid, aastatuhandeid. Aga viimaks ütlen õpilastele head aega ja luban Sunday Timesi kultuurikülgedelt nende raamatuid otsida. Korjan oma paberid kokku ja panen klassiukse lukku. Seejärel ma peaaegu jooksen üle kruusaplatsi oma auto juurde. Kell on viis, aga tundub nagu kesköö. Koolis põleb ainult mõni tuli ja tuul tuuseldab tänavatel. Ma ei jõua ära oodata, et koju jõuda, klaas veini juua, mõelda Ellale, aga eelkõige Herbertiga kohtuda.

Kui keegi oleks mulle viis aastat tagasi öelnud, et hakkan nii väga oma koerast sõltuma, oleksin naerma hakanud. Ma ei olnud kunagi selline laps, kes oleks loomi jumaldanud. Kasvasin Londoni põhjaosas, mõlemad mu vanemad olid õppejõud ja meie ainus loom oli Medusa-nimeline kass, kes näitas üles eba viisakat huvipuudust kõigi vastu peale mu ema. Aga kui ma lahutasin ja Sussexisse kolisin, otsustasin, et Georgiel on koera vaja. Koer motiveeriks teda välja minema, jalutama ja telefonis veedetud aega vähendama. Ta võib valada oma teismeliseängi koera kõrva, kes ei kurda. Minulgi oleks sellest kasu, mõtlesin ebamääraselt; koer hoiaks mind vormis ja annaks võimaluse teiste koerajalutajatega kohtuda. Palju parem kui raamatuklubi, kus oli alati oht, et keegi teeb ettepaneku lugeda raamatut „Tüdruk rongis“.

Niisiis läksime loomade varjupaika ja valisime välja Herberti. Või valis tema meid, sest nii see ju käib, eks? Mina tahtsin piisavalt väikest koera, keda saaksin häda korral sülle võtta, aga mitte nii väikest, et ta polekski nagu enam koer. Herberti päritolu on segane, aga varjupaigas arvati, et ta võib olla cairni terjeri ja puudli segu. Valge Hairy Maclary raamatust „Donaldson's Dairy“, valgetest värviplekkidest ja jalgadest koosnev tegelane.

Ja muidugi olin see mina, kes Herbertisse armus. Oh, Georgie armastab teda. Ta käib koeraga jalutamas ja omistab talle iga suguseid inimlikke emotsioone. „Herbert on teiste koerte sellis uje. See tuleb sellest, et ta on ainus laps.“ Aga mina olen see, kes koera hellitab, talle oma muredest räägib ja lubab tal oma voodil – ja tihti enda kaisus – magada. Ma armastan teda nii palju,

et ajuti, kui ma teda vaatan, olen päris üllatunud, et tema keha katavad karvad.

Koerte päevahoiu (ma tean, ärge mõistke mind hukka) omanikul Andyil on hea meel mind näha. Ta on südamlilik mees, kes armastab lobiseda. Aga esimene pilk Herbertile, tema rõõmsale karvasele näole, ja olen nutu äärel. Võtan ta sülle, maksan Andyile ja peaaegu jooksen auto juurde. Tahan lihtsalt oma loomast sõbraga koju minna. Käin poes, ostan veini ja šokolaadiküpsiseid ning Herbert hingeldab mulle kõrva.

Elan eramajas, mille ülemisel korrusel on kaks tuba ja alumisel samuti, maja välisuks on must ja trepikäsipuud sepisrauast. Aga see majade rida on maal, majade tagakülge kaitseb kriidikalju. Majad ehitati betoonitehase töölistele, aga nüüd on tehas maha jäetud (pimedad aknad, roostetavad seadmed, öösiti plekkkatustel vilistav tuul). Majad on tugevad, kenad ja üles löödud, näoga aasa poole, kus söövad lehmad, ning eiravad tontlikku tausta. Nüüd oleme majaga harjunud; see on koolile üsna lähedal, samuti Steyningile, kus on mõned kenad kohvikud ja suurepärase raamatupood. Aga aeg-ajalt silman tehast, kõiki neid tühje aknaid ja mõtlen: miks peaks keegi tahtma siin elada?

Tee viib ainult majadeni, nii et üllatun oma maja ees seisvat autot nähes. Või kas ikka üllatun? Kogu päeva on mind jälitanud mingi halb eelaimdus. Tegelikult tunnen auto ära tuima vältimatuse tundega. Kui ma auto ära pargin ja elevil Herberti välja võtan, astub seisvast autost välja üks naine.

„Tere,“ ütleb ta, „kas teie olete Clare Cassidy? Mina olen seersant Kaur. Kas ma võin korraks sisse astuda?“